

Workshop CVB symposium 9-12-2006
 © CVB Veenendaal

Beeldvorming van de Richters in kinderbijbels

Drs M. Rotman

Selectie van richters in diverse kinderbijbels:

Kinderbijbel ¹	Inleiding Richters	Otniël	Ehud	Samgar	Debora/Barak	Gideon	(Abimelech)	Kleine richters	Jefta	Simson
Cramer-Schaap, oorspronkelijke versie ²						2				
Ingwersen, <i>Bijbel in vertelling en beeld</i> ³	1				1	1			1	11
<i>Woord voor Woord</i> ⁴						2				
De Bijbelverhalen ⁵						1	1			3
Evert Kuijt, <i>Kinderbijbel</i> ⁶			1		1	2			1	3
J.H. Mulder-van Haeringen, <i>De Bijbel Voor Jou</i> ⁷					1	2				2
Mary Batchelor, <i>Kinderbijbel in 365 vertellingen</i> ⁸	1		1		2	5			2	5
<i>Voor alle dagen van het jaar</i> ⁹	1	1			1	3			1	5
Cramer-Schaap, bewerkt ¹⁰					2				2	
Busser/Schröder, <i>Bijbel voor kinderen</i> ¹¹										
<i>Kinderbijbel voor de 21^e eeuw</i> ¹²		1	1		2	4	2		1	4
<i>Het hoogste woord</i> ¹³										
<i>De Grote vertelbijbel</i> ¹⁴					1	1				2

¹ In dit overzicht zijn uitsluitend kinderbijbels opgenomen. Peuter- en kleuterbijbels zijn buiten beschouwing gelaten. De kinderbijbels zijn genoemd in de volgorde van verschijning (uitgaande van de eerste druk). De genoemde aantallen verwijzen naar het aantal verhalen dat in de betreffende kinderbijbel betrekking heeft op de richter in kwestie.

² D.A. Cramer-Schaap, *Bijbelse verhalen voor jonge kinderen* (Amsterdam: Ploegsma, 1957, ²⁷1987).

³ G. Ingwersen, *Bijbel in vertelling en beeld* (Driebergen: Bijbel Kiosk Vereniging, 1941, ¹⁴1974). De 11 verhalen over Simson zijn relatief kort vergeleken met de verhalen over Debora/Barak, Gideon en Jefta.

⁴ Karel Eykman, Bert Bouman, *Woord voor woord. Kinderbijbel* (Ede: Zomer & Keuning, 1976, ¹²2003). In 2006 is deze kinderbijbel in een speciale jubileumeditie uitgegeven bij uitgeverij De Fontijn.

⁵ Sipke van der Land, *De Bijbelverhalen* (Kampen: Kok, 1976).

⁶ Evert Kuijt, *Kinderbijbel* ('s-Gravenhage: Boekencentrum, 1977, ⁹1991) 2 delen.

⁷ J.H. Mulder-van Haeringen, *De Bijbel Voor Jou* (Vaassen: Medema / Amsterdam: Buijten en Schipperheijn, 1989, ³1996).

⁸ Mary Batchelor, *Kinderbijbel in 365 vertellingen* (Kampen: Callenbach, 1990, ⁷2000).

⁹ Marijke Bleij, *Voor alle dagen van het jaar. Bijbel voor kinderen* (Amsterdam: Ark boeken, 1990).

¹⁰ D.A. Cramer-Schaap, *Bijbelse verhalen voor jonge kinderen*. Bewerkt en aangevuld door Lieke van Duin (Amsterdam: Ploegsma, ³³1994).

¹¹ Marianne Busser, Ron Schröder, *Bijbel voor kinderen* (Houten: Van Holkema & Warendorf, 2000, ⁷2006) 2 delen.

¹² Stephanie Jeffs, Derek Williams, *Kinderbijbel voor de 21^e eeuw* (vertaald en bewerkt door Evert Kuijt; Kampen: Callenbach, 2000).

¹³ Imme Dros e.a., *Het hoogste woord. Bijbel oor kinderen* (Baarn: De Fontein, 2003).

¹⁴ Trevor Barnes, *De Grote Vertelbijbel* (Groningen: Wolters-Noordhoff, 2003).

Opbouw van het boek Richteren:

1. Situatieschets van de richterentijd (1:1-3:6)
1.1 De inname van Kanaän stagneert (1:1-2:5)
1.2 De Israëlieten in de richterentijd (2:6-3:6)
2. De richters (3:7-16:31)
2.1 Otniël (3:7-11)
2.2 Ehud (3:12-30)
2.3 Samgar (3:31)
2.4 Debora en Barak (4:1-5:31)
2.5 Gideon (6:1-8:32)
2.6 Het koningschap van Abimelech (8:33-9:57)
2.7 Tola, Jaïr (10:1-5)
2.8 Jefta (10:6-12:7)
2.9 Ibsan, Elon en Abdon (12:8-15)
2.10 Simson (13:1-16:31)
3. Geen koning in Israël (17:1-21:25)
3.1 Godsdienstig verval: de afgoderij van Dan (17:1-18:31)
3.2 Zedelijk verval: zedeloosheid in Gibeon (19:1-21:25)

Stramien van de richterverhalen

Omschrijving	Inleiding	Otniël	Ehud	Debora Barak	Gideon	Jefta	Simson
Zonde	2:11	3:7	3:12	4:1	6:1	10:6	13:1
JHWH's toorn	2:14	3:8	-	-	-	10:7	-
Verdrukking	2:14	3:8	3:12b-14	4:2	6:1	10:7-8	13:1
Duur	-	3:8	3:14	4:3	6:1	10:8	13:1
Roep tot JHWH	(2:18b)	3:9	3:15	4:3	6:6	10:10	-
JHWH roept een richter	2:16a	3:9	3:15	-	-	-	-
De richter bekrachtigd met Gods Geest	-	3:10	-	-	6:34	11:29	13:25 14:6
De vijand verslagen	2:16b	3:10b	3:29	4:23-24	8:28	11:33	-
Tijd van rust	-	3:11a	3:30b	5:31	8:28	-	-
Richterformule	(2:16)	3:10	-	(4:4-5)	-	12:7	15:20 16:31
Dood van de richter	2:19	3:11b	4:1	-	8:32	12:7	16:31

Neergaande lijn

Beeld van de richters in de wijze waarop zij functioneren binnen het boek Richteren:

Otniël: uitsluitend positief

Ehud en Debora/Barak: overwegend positief

Gideon: keerpunt

Abimelech: voorbeeld van een tiran: koningschap zoals het níet bedoeld is

Jefta: negatief

Simson: uiterst negatief -> een 'antiheld'

Gideon in de kinderbijbels

Kinderbijbel	Gideon geroepen	Gideon en Baäl	De vacht in de nacht	Het leger verkleind	Droom ve Midjaniet	Midjan verslagen	Gideons wraaktocht	Gideons afgoderij	Gideons huwelijken
Cramer-Schaap, oorspronkelijke versie	x	x	x	x		x			
Ingwersen, <i>Bijbel in vertelling en beeld</i>	x	x	x	x	x	x			
<i>Woord voor Woord</i>		x			x	x			
De Bijbelverhalen	x	x		x		x			
Evert Kuijt, <i>Kinderbijbel</i>	x	x	x	x	x	x	x	x	x
J.H. Mulder-van Haeringen, <i>De Bijbel Voor Jou</i>	x	x				x			
Mary Batchelor, <i>Kinderbijbel in 365 vertellingen</i>	x	x	x	x	x	x			
<i>Voor alle dagen van het jaar</i>	x	x	x	x		x			
Cramer-Schaap, bewerkt	x	x	x						
<i>Kinderbijbel voor de 21^e eeuw</i>	x	x	x	x	x	x			
<i>De Grote vertelbijbel</i>	x		x	x		x			

Enkele ‘rode draden’ in de richterverhalen

- waarschuwing tegen gelijkvormigheid aan de Kanaänieten, met name m.b.t. afgoderij en huwelijken
- zoektocht naar een leider in de lijn van Jozua, die het volk structureel op de weg van de HERE leidt.

Vragen bij de afzonderlijke richterverhalen

1. Past de manier waarop de richter in de kinderbijbels beschreven wordt (positief/negatief) bij de plaats die hij inneemt in de opbouw van het boek Richteren? In welke kinderbijbels wel, in welke niet?

2. Is er aandacht voor de ‘rode draden’ in het boek Richteren:

- gelijkvormigheid aan de Kanaänieten (door afgoderij en huwelijken) tegenover het naleven van Gods geboden
- het thema van leiderschap over de Israëlieten

3. In hoeverre sluit de wijze waarop de gebeurtenissen in de kinderbijbels beschreven worden in andere opzichten aan bij wat de bijbel daarover zegt?